

Er EU's biodiversitetsplan for ambitiøs eller utilstrækkelig?

INTRODUKTION

Denne debatøvelse handler om EU's biodiversitetsplan og spørgsmålet om, hvorvidt planen er for ambitiøs eller utilstrækkelig. Eleverne arbejder med forskellige aktørers perspektiver og diskuterer centrale uenigheder om ansvar, omkostninger og omstilling til plantebaserede fødevarer.

Debatten gennemføres som en fishbowl-debat, hvor eleverne på skift repræsenterer deres tildelte aktør i den indre debatcirkel, mens resten af gruppen bidrager med input udefra. Målet er at opnå forståelse for de politiske og moralske konflikter, der præger diskussion om EU's biodiversitetsplan.

Varighed: 2 x 45 minutter

Materialer – overblik

- Lærervejledning
- Forberedelsesmateriale med 5 citater
- Debatar (1 pr. aktør)
- Faktaark om biodiversiteten i EU og globalt
- Samtalehjælpere, der kan anvendes, hvis debatten går i stå (findes bagerst i lærervejledningen)

Faglig introduktion til emnet

EU spiller en central rolle i udformningen af miljø- og naturpolitik i Europa, og fælles EU-lovgivning har stor betydning for, hvordan natur og arealer forvaltes i medlemslandene. Et centralt begreb i denne sammenhæng er biodiversitet, som dækker over mangfoldigheden af alt liv på Jorden – herunder dyr, planter, svampe og mikroorganismer – samt de økosystemer, de indgår i, for eksempel skove, vådområder og havområder. I de seneste år har EU haft et øget fokus på at bremse det hastige tab af natur og arter, som i vid udstrækning skyldes menneskelig aktivitet som intensivt landbrug, byggeri og fiskeri.

Som led i denne indsats vedtog EU en fælles biodiversitetsstrategi frem mod år 2030, der har til formål både at beskytte eksisterende natur og genoprette områder, der allerede er blevet forringet. En central del af strategien er Naturgenopretningsforordningen, som blev vedtaget i 2024. Forordningen er en bindende EU-lov, der gælder i alle medlemslande, og den opstiller konkrete mål for forbedring af natur og biodiversitet, bl.a. at medlemslandene skal indføre tiltag, der genopretter natur på 20 procent af deres arealer til lands og til havs. Loven omfatter blandt andet vådområder, skove, græsarealer, floder og søer samt kyst- og havområder. Derudover indeholder den mål for bestemte arter og økosystemer, for eksempel at standse tilbagegangen i insektbestande, forbedre levesteder for fugle, øge kulstofindholdet i jord og skovbund samt skabe mere plads til natur omkring landbrug.

Vedtagelsen af Naturgenopretningsforordningen har været stærkt omdiskuteret. Mange landmænd, skovejere og fiskere frygter, at kravene vil begrænse deres muligheder for at udnytte jorden og øge deres omkostninger. Omvendt mener miljøorganisationer, at loven er nødvendig for at standse naturens forringelse, selvom nogle samtidig kritiserer den for ikke at være ambitiøs nok. Uenighederne afspejler grundlæggende interessekonflikter mellem hensynet til naturbeskyttelse, økonomisk vækst og erhvervsinteresser.

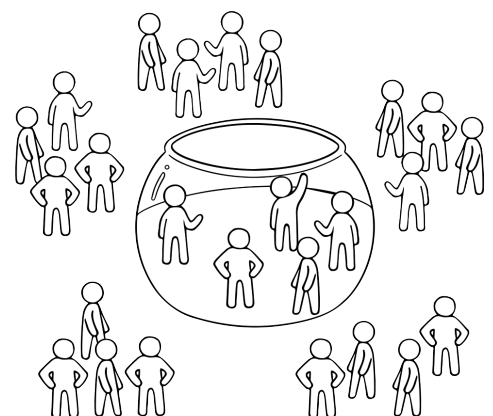
Loven er endnu ikke fuldt gennemført. Medlemslandene har to år til at udarbejde nationale planer for, hvordan målene skal nås, og samtidig forhandler EU om det kommende budget og den fælles landbrugspolitik, som skal være med til at finansiere indsatsen. Naturgenopretningsforordningen rejser derfor en række centrale spørgsmål: Er kravene tilstrækkelige til at beskytte naturen? Hvilke konsekvenser får de for landbrug, erhverv og borgere? Og hvordan kan omstillingen gennemføres på en retfærdig og bæredygtig måde?

Om debatformatet: Fishbowl

Debatten gennemføres som en fishbowl, hvor:

- Hver aktørgruppe vælger én elev til at stå i den indre cirkel (debattørerne).
- De resterende gruppemedlemmer står i den ydre cirkel, hvor de observerer og støtter deres aktør.
- Når en elev i fishbowlen "løber tør for argumenter", erstattes vedkommende af en anden fra gruppen.
- På den måde får alle mulighed for at deltage aktivt og prøve kræfter med at debattere.

Fishbowl-formatet giver både struktur og dynamik, og det skaber gode muligheder for, at alle elever arbejder med deres aktørs perspektiver.

Forberedelse før debatten

Læreren bør:

- Læse debatarkene for alle 5 aktører grundigt.
- Orienter sig i faktaarket og forberedelsesmaterialet.
- Sikre at eleverne kender fishbowl-formatet og rotationsprincippet.
- Dele eleverne op i fem grupper – én gruppe per aktør.
- Fjerne en aktør, hvis antallet ikke går op. Her skal læreren sikre, at debatbalancen ikke forvrides.
- Opstille bordene, så eleverne kan sidde i deres aktørgrupper under forberedelsen.

Debatten trin for trin

Forslag til program:

Tid	Indhold
5 min.	Introduktion til dagen og emnet i plenum ved læreren
40 min.	Eleverne inddeles i 5 grupper. De gennemgår først forberedelsesmaterialet sammen og forbereder sig derefter på den aktør, hvis position de skal repræsentere i debatten.
Pause	5 min
40 min.	Debat i fishbowl. 3 runder af 10 minutter + 5 minutters buffer. Runderne startes af læreren i plenum. Hvis samtalen går i stå undervejs, kan læreren bruge de samtalestartere, der er forberedt til hver runde.
5 min	Opsamling og evaluering i plenum

Samtalestartere

Runde 1:

Er målene i EU's naturgenopretningsforordning for svage eller for ambitiøse i forhold til den aktuelle naturkrise i Europa?

- Når landbrugsjord udgør 38,8 % af EU's samlede areal og skovbrug udgør 35,3 %, viser det så, at EU's naturgenopretningsmål om at genoprette 20% i alle medlemslandene er for ambitiøst – eller er det netop nødvendigt, fordi størstedelen af Europas natur udnyttes af mennesker?
- Fakta-arket viser, at der bliver færre og færre vilde dyr i verden. Tager EU's nuværende mål højde for udviklingens alvor, eller risikerer vi, at indsatsen er for svag til at vende tabet af biodiversitet?

Runde 2:

Bør EU stille bindende krav til landbrug, skovbrug og fiskeri for at nå naturgenopretningsmålene – også hvis det begrænser produktion og indtjening?

- Når EU har 9,1 millioner landbrugsejendomme, og landbruget skaber værdi for 228,6 mia. euro, er det så rimeligt at stille bindende miljøkrav – eller risikerer EU at skade både landbrugssektoren, men også fiskerierhverv og skovbrug?
- Fakta-arket viser, at der faktisk er en del landbrug med høj biodiversitet i nogle EU-lande mens der i andre lande er mindre. Taler det for, at man skal kigge mere på lokale nationale tiltag fremfor fælles bindende krav?

Runde 3:

Hvad bør veje tungest i EU's fremtidige naturpolitik: fælles bindende krav for alle medlemslande eller større national frihed og hensyn til økonomi og lokale forhold?

- Når 84 % af europæerne mener, at EU's miljølovgivning er nødvendig, og 96 % føler et ansvar for at passe på naturen, giver det så EU et demokratisk mandat til fælles bindende krav?
- Samtidig mener 45 % af europæerne, at økonomisk udvikling, som skader naturen i beskyttede områder, bør forbydes. Bør EU derfor prioritere fælles regler for naturbeskyttelse – selv hvis det begrænser national handlefrihed?

